

Saksframlegg

Dato: 19.01.2015
Arkivref: 2014/4657-1728/2015 / V00

Saksbehandler: Hans Fløystad

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
15/4	Fylkesutvalget	03.02.2015

FORENKLING AV UTMARKSFORVALTNINGEN - HØRING

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Aust-Agder fylkeskommune mener fagrapporten peker på viktige svakheter med dagens utmarksforvaltning og støtter i hovedsak faggruppens forslag til tiltak.
2. Aust-Agder fylkeskommune mener i utgangspunktet at folkevalgt regionalt organ bør sitte med spisskompetanse og koordineringsfunksjon for kommunene, og støtter ikke faggruppens forslag om å legge dette til Fylkesmannen.
3. Kommuneovergripende verneområder og bestandsforvaltning av villrein legges til fylkeskommunene framfor å opprette strategiske utmarksstyrer.

Behandling i fylkesutvalget - 03.02.2015:

Fylkesrådmannens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

2. SAMMENDRAG

Fylkesrådmannen mener fagrapporten om forenkling av utmarksforvaltningen som er på høring peker på viktige svakheter med dagens utmarksforvaltning. Det er for mange organer med til dels overlappende oppgaver. En støtter i hovedsak faggruppens forslag til tiltak. Det er viktig å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet på fagområdet, og samle oppgavene her slik at det blir enkelt for brukerne å vite hvor de skal henvende seg i utmarkssaker.

En merker seg ellers at fagrapporten må ses i sammenheng med øvrige pågående prosesser om oppgavefordeling og kommunereform. Forslagene er best egnet for store kommuner og fylkeskommuner.

Fylkesrådmannen mener i utgangspunktet at folkevalgt regionalt organ bør sitte med spisskompetanse og koordineringsfunksjon for kommunene, og støtter ikke faggruppens forslag om å legge dette til Fylkesmannen. En mener også at kommuneovergripende verneområder og bestandsforvaltning av villrein kan legges til fylkeskommunen framfor egne utmarksstyrer.

Motorferdsel i utmark og rovviltforvaltning er tunge arbeidsoppgaver i utmarksforvaltningen. Disse omhandles ikke i fagrapporten. En er ikke i mål med forenklinger i utmarksforvaltningen uten at disse to hovedtemaene blir behandlet.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

En faggruppe nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), Landbruks og matdepartementet (LMD) og Klima- og miljødepartementet (KLD), har avgitt [rapport med forslag til tiltak for å forenkle utmarksforvaltningen](#).

KMD har sendt saken på høring og ber om synspunkter på positive og negative konsekvenser som de ulike forslagene vil ha for våre ansvarsområder. Høringsfristen er 27.2.2015.

3.1. Faggruppens kritikk av dagens utmarksforvaltning

I rapporten står det blant annet at dagens utmarksforvaltning er komplisert, uoversiktlig og til dels utilgjengelig for brukerne. Næringsliv, lokalbefolkning og interessegrupper forstår ofte ikke hvilke organer man skal henvende seg til. Samordningen mellom organene er for dårlig, noe som fører til at en bruker kan få motstridende vedtak i samme sak. Saksbehandlingstiden er for lang og det brukes unødvendig mye ressurser i forvaltningen. Faggruppen peker på at statlige myndigheter må redusere sin detaljstyring av kommunene. Samtidig forutsetter faggruppen at kommunene bør få økt kompetanse og kapasitet, slik at de kan ivareta nye oppgaver på en god måte.

3.2 Faggruppens forslag til forenklinger

Faggruppen foreslår en del prinsipper som bør legges til grunn for tiltakene:

- Kommunene bør tillegges flest mulige oppgaver. De må ha tilstrekkelig kapasitet, relevant kompetanse og distanse i forvaltningen. Kommunene må ha arealmessig størrelse tilpasset naturressursen, spesielt der det er nasjonale og internasjonale forpliktelser.
- Kommunene må ha tilstrekkelig politisk og økonomisk handlingsrom der også roller og ansvar i utmarksforvaltningen er avklart.
- Relaterte oppgaver bør i størst mulig grad samles i ett forvaltningsorgan.

- Fylkesmannen bør ha ansvaret for statlig samordning, spisskompetanse og legalitetskontroll.

Faggruppen mener at en varig forenkling av utmarksforvaltningen krever grunnleggende tiltak. Det foreslås følgende:

- Kommunene bør overta forvaltning av verneområder som i sin helhet ligger i kommunene, samt flere fiske- og viltoppgaver. Det gis mulighet for delegasjon i verneområder. Rapporteringssystemer integreres i etablerte systemer.
- Det bør etableres strategiske utmarksstyrer med ansvar for store verneområder og villreinforvaltning i områder der det er villrein.
- Kommunene bør ha førstelinjeansvar for alle saker i utmarksforvaltningen, og det bør utarbeides en samlet IKT-løsning for brukerhenvendelser.
- Det bør utvikles en tydeligere rolle- og arbeidsdeling mellom Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndighetene. Fjelltjenesten bør overføres til Statens naturoppsyn.

En del tiltak har en mer overordnet karakter:

- Nasjonal politikk bør samordnes og bli mer tydelig.
- Det bør utvikles mer kunnskap om naturressurser.
- Det bør igangsettes et lovarbeid for å revidere forvaltningen i statsallmenninger.
- Det bør nedsettes et lovutvalg for utmarka.

I tillegg har gruppen foreslått igangsetting av kompetanseutviklingstiltak for kommunene og avklaring av eiendomsforhold i utskiftede bo. Faggruppen mener at tiltakene samlet vil gi både en vesentlig forenkling for brukerne og et større kommunalt handlingsrom for å utvikle en helhetlig utmarksforvaltning.

4. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

4.1 Faglige merknader

Fylkesrådmannen mener fagrapporten peker på viktige svakheter med dagens utmarksforvaltning og støtter i hovedsak faggruppens forslag til tiltak. Nedenfor presenteres noen punkter hvor en har innvendinger og/eller avvikende synspunkter.

Fylkesrådmannen er enig i hovedgrepet med å overføre oppgaver og bygge opp kompetanse på kommunenivået blant annet med å overføre oppgaver fra Fylkesmannen knyttet til verneområder og fra fylkeskommunen knyttet til vilt og fisk. Det bør følge økonomisk kompensasjon med oppgaveoverføringen slik at kommunene ser seg i stand til å holde seg med god kompetanse på fagfeltet. Oppgaveoverføringen vil gjøre det mer attraktivt å jobbe med naturforvaltning på kommunenivået. Faggruppens forslag er dårlig tilpasset dagens kommunestruktur hvor store utmarkskommuner ofte har lavt folketall og liten kommuneadministrasjon. Forslaget om å overføre fylkeskommunens oppgaver knyttet til vilt og fisk fra fylkeskommunen til kommunen innebærer ¼ årsverk for Aust-Agders del. Fylkeskommunen gjør en del oppgaver for kommunene som de vanskelig vil klare dersom ressursen blir fordelt på 15 kommuner.

Faggruppen foreslår at Fylkesmannen bør ha ansvaret for statlig samordning, spisskompetanse og legalitetskontroll. Dette spørsmålet avhenger av det store bildet om oppgavefordeling på regionalt nivå som vil bli vurdert i annen sammenheng. Fylkesrådmannen mener i utgangspunktet at folkevalgt regionalt organ bør sitte med spisskompetanse og koordineringsfunksjon for kommunene, mens Fylkesmannen begrenser sin rolle til legalitetskontroll. Med dagens fylkesstruktur, og fratatt oppgaver knyttet til vilt og fisk vil det

imidlertid være unaturlig for fylkeskommunen å opprettholde god kompetanse på fagfeltet. Faggruppens forslag er slik sett best tilpasset en struktur med større fylker.

Faggruppen foreslår at det etableres strategiske utmarksstyrer med ansvar for store verneområder og villreinforvaltning i områder der det er villrein. Det vil for Aust-Agders del innebære dette at den statlig oppnevnte villreinnemnda og verneområdestyret for Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane blir ett organ. Det er store reiseavstander i villreinkommunene og dyrt å drifte slike utvalg. En sammenslåing vil derfor øke effektiviteten og legge til rette for bedre og mer helhetlig forvaltning. Det bør vurderes om slike organ bør legges til fylkeskommunen, hvor den fylkeskommunen som har størst areal i verneområdet/villreinområdet kan gis forvaltningsansvaret. Fylkeskommunen har god plankompetanse og kan gjennom sin rolle som regional utviklingsaktør og ansvarlig for friluftsliv og folkehelse fremme de samfunnsmessige nytteverdiene av utmarka.

Motorferdsel i utmark er et forvaltningsområde med mange bruker - og interessekonflikter. Det brukes mye ressurser på dette i verneområdeforvaltningen, kommunene, SNO og hos Fylkesmannen. I påvente av endringer i motorferdselloven har ikke faggruppen arbeidet med dette. Rovdyrforvaltningen er et annet tema som ikke er innarbeidet i fagrapporten. En er ikke i mål med forenklinger i utmarksforvaltningen uten at disse to hovedtemaene blir behandlet.

5. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen mener fagrapporten peker på viktige svakheter med dagens utmarksforvaltning. Det er for mange organer med til dels overlappende oppgaver. Fylkesrådmannen anbefaler at fylkesutvalget i hovedsak støtter faggruppens forslag til tiltak. Det er viktig å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet på område og samle førstelinjetjenesten her slik at det blir enkelt for brukerne å vite hvor de skal henvende seg i ulike utmarkssaker.

En merker seg ellers at fagrapporten må ses i sammenheng med øvrige pågående prosesser om oppgavefordeling og kommunereform. Forslagene er best egnet for store kommuner og fylkeskommuner.

Fylkesrådmannen mener i utgangspunktet at folkevalgt regionalt organ bør sitte med spisskompetanse og koordineringsfunksjon for kommunene, og støtter ikke faggruppens forslag om å legge dette til Fylkesmannen. En mener også at kommuneovergripende verneområder og bestandsforvaltning av villrein kan legges til fylkeskommunen framfor å opprette egne utmarksstyrer. Fylkesrådmannen anbefaler fylkesutvalget å støtte dette.

Motorferdsel i utmark og rovviltforvaltning er tunge arbeidsoppgaver i utmarksforvaltningen. Disse omhandles ikke i fagrapporten. En er ikke i mål med forenklinger i utmarksforvaltningen uten at disse to hovedtemaene blir behandlet.

Vedlegg:

Høring - faggrupperapport - Forenkling av utmarksforvaltningen